

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. kovo 10 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukaviniienės (pranešėja), Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Donato Šerno,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal **atsakovės J. K.** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. vasario 25 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės mažosios bendrijos „Valbusta“ ieškinį atsakovams J. K. ir V. P. dėl skolos priteisimo ir pagal atsakovės J. K. priešieškinį atsakovams S. K. (K.) ir A. K. dėl nuosavybės teisės pripažinimo ir teisinės registracijos panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių sandorių pripažinimą negaliojančiais, proceso teisės normų, reglamentuojančių ieškovo teisę tikslinti ieškinį, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė MB „Valbusta“ kreipėsi į teismą su ieškiniu atsakovams J. K. ir V. P., prašydama: 1) priteisti iš atsakovės J. K. 144 810 Eur piniginių įnašą, 10 860 Eur kompensuojamąsias palūkanas už neįvykdytą prievolę įnešti įnašą; 2) priteisti iš atsakovės J. K. 4839,03 Eur palūkanas, sumokėtas pagal paskolos sutartį, ir 635,91 Eur mokesčių; 3) priteisti solidariai iš atsakovų J. K. ir V. P. 4635,41 Eur skolą, 310,23 Eur palūkanas; 4) priteisti iš atsakovų 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistas sumas nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo; 5) priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad atsakovė J. K. neįvykdė jos ir atsakovo S. K. pasirašyta 2013 m. rugsėjo 10 d. MB „Valbusta“ steigimo sutartimi priimto įsipareigojimo iki 2014 m. kovo 31 d. įnešti 144 810 Eur (500 000 Lt) piniginių įnašą. Mažosios bendrijos narių 2014 m. birželio 3 d. sprendimu su Vilniaus regiono kredito unija 2014 m. rugsėjo 16 d. buvo pasirašyta paskolos sutartis, kuria kotedžų statybos darbams pabaigti mažajai bendrijai buvo suteikta 86 886 Eur paskola. Pagal bendrijos steigimo sutartį už tokios paskolos grąžinimą yra atsakingi abu steigėjai, tačiau įmokas mokėjo tik atsakovas S. K., kuris taip pat buvo priverstas mokėti ir palūkanas, todėl mažajai bendrijai iš atsakovės priteistina 4839,03 Eur palūkanų kaip žalos atlyginimas. Jeigu atsakovė būtų laiku sumokėjusi įnašą, šių papildomų išlaidų, susijusių su paskolos gavimu, mažoji bendrija nebūtų patyrusi, statybos darbai būtų buvę atlikti ne iš skolintų lėšų, o iš steigėjos įnašo. Taip pat ieškovė prašė priteisti už atsakovę laikotarpiu nuo 2015 m. balandžio 20 d. iki 2015 m. birželio 17 d. į valstybės biudžetą sumokėtas 635,91 Eur socialinio draudimo įmokas, nurodžiusi, kad pati atsakovė J. K. šių įmokų nemokėjo.
4. Reikalavimus atsakovui V. P. ieškovė grindė aplinkybėmis, kad šis yra steigėjos atsakovės J. K. sugyventinis, laikotarpiu nuo 2014 m. rugpjūčio 4 d. iki 2015 m. kovo 18 d. atstovavęs ieškovei pagal jam išduotą įgaliojimą, mažosios bendrijos vadovo S. K. ligos metu vadovavęs statybų procesui ir pasisavinęs mažosios bendrijos turtą. Atlikus inventorizaciją buvo nustatyta, kad šis atsakovas yra skolingas bendrijai 3446,92 Eur grynujų pinigų, taip pat trūksta turto – perforatoriaus ir siauro plokščio kalto, kurių vertė 1188,49 Eur. Taigi mažajai bendrijai buvo padaryta turinė žala, ją solidariai turi atlyginti abu kartu veikę atsakovai.
5. Atsakovė J. K. kreipėsi į teismą su priešieškiniu atsakovams S. K. ir A. K., prašydama pripažinti MB „Valbusta“ nuosavybės teises į pastatą, esantį (duomenys neskelbtini) ir nebaigtą statyti pastatą, kuriam adresas nesuteiktas (unikalus Nr. (duomenys neskelbtini)), taip pat panaikinti šių pastatų teisinę registraciją atsakovo S. K. vardu.
6. Atsakovė J. K. nurodė, kad MB „Valbusta“ buvo įsteigta siekiant ginčo sklype pastatyti kotedžus ir, juos pardavus, gauti pelną. Steigėjai, įvertinę tai, kad fizinio asmens vardu vykdyti statybos darbus yra paprasčiau, be to, mažajai bendrijai buvo taikomi laikini apribojimai dėl nelegalios statybos, nusprendė, kad statytoju bus nurodoma ne mažoji bendrija, o vienas jos steigėjų – S. K. Atitinkamai ir statybų leidimas buvo išduotas ne mažosios bendrijos, o steigėjo vardu. Steigėjai susitarė, kad po statybos darbų pabaigos pastatai bus perduoti mažajai bendrijai, tačiau tai nebuvo padaryta. Atsakovė J. K. savo asmeninėmis lėšomis finansavo dalį statybos darbų, apmokėdama išrašytas sąskaitas, todėl šis turtas yra pastatytas steigėjų lėšomis ir laikytinas mažosios bendrijos, o ne vieno iš jos steigėjų turtu.

7. Vilniaus apygardos teismas 2018 m. vasario 20 d. sprendimu tenkino dalį ieškovės MB „Valbusta“ ieškinio ir priteisė ieškovei iš atsakovės J. K. 144 810 Eur piniginių įnašą ir 5 proc. metines palūkanas nuo šios sumos, jas skaičiuojant nuo ieškinio teisme priėmimo dienos, t. y. 2015 m. spalio 22 d.; iš atsakovo V. P. ieškovei priteisė 1759,98 Eur negrąžintų lėšų; priėmė ieškovės ieškinio dalies dėl solidariosios J. K. ir atsakovo V. P. atsakomybės atsisakymą bei ieškinio reikalavimo atsakovui V. P. dėl 2180,43 Lt skolos priteisimo atsisakymą ir ieškinio reikalavimo atsakovei J. K. dėl 635,91 Eur mokesčių valstybei priteisimo atsisakymą ir šias bylos dalis nutraukė; kitą ieškovės ieškinio dalį atmetė; atmetė atsakovės J. K. priešieškinį atsakovams S. K. ir A. K..
8. Teismas nustatė, kad atsakovai S. K. ir J. K. 2013 m. rugsėjo 10 d. sudarė MB „Valbusta“ steigimo sutartį, pagal kurią atsakovas S. K. įsipareigojo įnešti mažajai bendrijai jam nuosavybės teise priklausančią turtą – žemės sklypą, esantį (duomenys neskelbtini), kurio vertė turėjo būti 500 000 Lt (144 810 Eur), o atsakovė J. K. įsipareigojo įnešti 500 000 Lt (144 810 Eur) piniginių įnašą. MB „Valbusta“ buvo įsteigta siekiant statyti gyvenamuosius pastatus S. K. priklausiusiuose žemės sklypuose. Ieškovė MB „Valbusta“ ginčijo, kad atsakovė J. K. nevykdė savo įsipareigojimo ir neįnešė sutartos sumos bendrai veiklai vykdyti, todėl atsakovas S. K. buvo priverstas statybas finansuoti savo asmeninėmis ir skolintomis lėšomis. Atsakovė J. K. neneigia pareigos įnešti 144 810 Eur į MB „Valbusta“, tačiau teigia, kad: 1) dalį sumos ji įnešė apmokėdama statomų kotedžų statybos darbus ir medžiagas; 2) atsakovo S. K. įnešto žemės sklypo vertė buvo kur kas mažesnė.
9. Nustatęs, kad atsakovė neįvykdė 2013 m. rugsėjo 10 d. steigimo sutarties 8.2.1 punkto įsipareigojimo įmokėti 144 810 Eur įnašą iki 2014 m. kovo 31 d., teismas pripažino pagrįstu ieškovės MB „Valbusta“ reikalavimą priteisti iš atsakovės J. K. 144 810 Eur piniginių įnašą. Teismas, įvertinęs atsakovės pateiktus rašytinius įrodymus – antstolio I. G. faktinių aplinkybių konstatavimo protokolą, PVM sąskaitas faktūras, kasos pajamų orderius, nusprendė, kad jie nepatvirtina, jog atsakovės J. K. lėšomis buvo finansuojamos kotedžų statybos. Tokią aplinkybę paneigė ir teismo posėdžio metu apklausti liudytojai, kurie patvirtino, kad jiems už atliktus statybos darbus mokėjo ieškovė MB „Valbusta“. Taip pat teismas atmetė kaip nepagrįstus atsakovės teiginius, kad atsakovas S. K. neturėjo pakankamai lėšų atsiskaityti už darbus, nes šis pateikė įrodymus, pagrindžiančius gautą paskolą.
10. Teismas nustatė, kad atsakovo V. P. 1759,98 Eur skolos ieškovei faktą patvirtina bendrijos buhalterinėje apskaitoje esantys duomenys ir UAB „Apskaitos analitikai“ pateikti skaičiavimai.
11. Teismas nustatė, kad 2013 m. rugsėjo 25 d. ieškovė MB „Valbusta“ ir atsakovas S. K. sudarė statybos rangos sutartį, pagal kurią ieškovė įsipareigojo atlikti keturių sublokuotų kotedžų statybos darbus pagal nurodytą sutarties kainą, o atsakovas S. K. – šiuos darbus organizuoti, tinkamai ir laiku atsiskaityti su darbus vykdydiančia ieškove MB „Valbusta“. Statybos leidimas buvo išduotas S. K. vardu, statybos rangos sutartyje nebuvo susitarimo, kad užbaigus darbus užsakovas (S. K.) turi perduoti turtą MB „Valbusta“. Tai, kad statybos darbai ir medžiagos buvo apmokami iš mažosios bendrijos lėšų, nereiškia, kad mažoji bendrija dėl to turi teisę į naujai sukurtus daiktus. Atsakovas S. K. neturėjo nei įstatyme, nei sutartyje įtvirtintos pareigos įregistruoti ginčo kotedžus ieškovės MB „Valbusta“ vardu. Nesant reikalavimo sudarytą statybos rangos sutartį pripažinti negaliojančia ar pagrindo pripažinti ją niekine kaip prieštaraujančią imperatyvioms įstatymo normoms, sukurto nekilnojamojo turto įregistravimas atsakovo S. K. vardu atitiko įstatymo ir sutarties reikalavimus. Dėl to atsakovės J. K. priešieškinį atsakovams dėl nuosavybės teisės į pastatus pripažinimo MB „Valbusta“ teismas atmetė.
12. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės MB „Valbusta“ ir atsakovų J. K. bei V. P. apeliacinius skundus, 2020 m. vasario 25 d. nutartimi paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2018 m. vasario 20 d. sprendimą; paskirstė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
13. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad atsakovė J. K. nepareikšė reikalavimo pripažinti 2013 m. rugsėjo 25 d. statybos rangos sutartį niekine, taip pat nenustačiusi pagrindo tokia sutartį pripažinti niekine *ex officio* (savo iniciatyva), sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu, kad sukurto nekilnojamojo turto įregistravimas atsakovo S. K. vardu atitiko įstatymo ir statybos rangos sutarties reikalavimus. Dėl to atsakovės J. K. reikalavimą panaikinti nekilnojamojo turto teisinę registraciją vertino kaip nepagrįstą. 2013 m. rugsėjo 25 d. statybos rangos sutartimi ieškovė savo lėšomis ir rizika įsipareigojo atlikti vienbučių gyvenamųjų namų statybos darbus sklype, kurį 2014 m. kovo 1 d. atsakovas S. K. perdavė ieškovei pagal steigimo sutartį, o atsakovas S. K. įsipareigojo mažajai bendrijai sumokėti už atliktus statybos darbus. Teisėjų kolegijos vertinimu, ši statybos rangos sutartis nėra akivaizdžiai niekinė, taip pat byloje nėra nustatyta aplinkybių, dėl kurių šis sandoris galėtų būti pripažintas akivaizdžiai niekiniu teismo iniciatyva.
14. Tokią išvadą teisėjų kolegija padarė įvertinusi šias bylos aplinkybes: pati atsakovė J. K. nurodė, kad, steigiant mažąją bendriją, jos tikslas buvo vykdyti kotedžų statybą, todėl statybos rangos sutarties su užsakovu sudarymas iš esmės atitinka tokį mažosios bendrijos tikslą; šalys neginčija, kad statybos rangos sutartis iš esmės buvo įvykdyta ir joje nurodyti nekilnojamojo turto objektai buvo pastatyti, o pagal kasacinio teismo praktiką įvykdytas sandoris negali būti laikomas tariamuoju; atsakovei S. K. neneigiant neįvykdytos savo, kaip mažosios bendrijos narės, pareigos įnešti piniginių įnašą į mažosios bendrijos sąskaitą, atsakovo S. K. nurodyta aplinkybė, kad, pardavus vieną iš kotedžų, gautos lėšos būtų pervestos į Vilniaus regiono kredito unijos sąskaitą, siekiant visiškai padengti ieškovės MB „Valbusta“ prievolę pagal 2014 m. rugsėjo 16 d. paskolos sutartį, patvirtina, jog ieškovė vykdė statybos rangos sutartyje nurodytus darbus skolintomis lėšomis, siekdama, įvykdyti darbus, iš to gauti pelną; Vilniaus miesto savivaldybės administracijos statybos leidimas 2014 m. kovo 4 d. (t. y. po MB „Valbusta“ įsteigimo) išduotas S. K. vardu; statybos rangos sutartyje yra ir pačios atsakovės J. K. parašai.
15. Pasisakydama dėl steigimo sutarties vykdymo ir pakeitimo, teisėjų kolegija, remdamasi kasacinio teismo praktika, nurodė, kad tam, jog būtų įrodytas sutarties keitimas konkludentiniais veiksmais, yra būtina įrodyti, kad: 1) sutartis nebuvo įvykdyta sutartyje nustatyto būdu; 2) abi sutarties šalys susitarė dėl kitokio sutarties įvykdymo būdo; 3) šis susitarimas yra aiškus ir nedviprasmiškas. Šiuo atveju byloje ginčo nėra tik dėl vienos sąlygos – nustatyta ir šalys neginčija, jog atsakovė J. K. neįvykdė mažosios bendrijos steigimo sutarties sąlygos dėl piniginių įnašo sumokėjimo į bendrijos sąskaitą per sutartyje nustatytą terminą.
16. Įvertinusi bylos įrodymus, šalių paaškinimus, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad atsakovė J. K. neįrodė kitų dviejų sutarties keitimo konkludentiniais veiksmais būtinų įrodyti sąlygų (šalių susitarimo keisti steigimo sutarties sąlygas ir šio susitarimas nedviprasmiško aiškumo). Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad būtent atsakovė J. K. turėjo įrodinėti, jog šalys buvo susitarusios keisti steigimo sutarties sąlygas, nurodė, kad: 1) byloje nėra pateikta įrodymų, jog būtent atsakovės priešieškinyje nurodyta lėšų suma J. K. apmokėjo statybos darbus; 2) nėra įrodymų, kad, statyboms faktiškai vadovaujant atsakovui V. P., dėl tokio pakeisto steigimo sutarties vykdymo (apmokant darbus, o ne sumokant įnašą) buvo susitarta su atsakovu S. K.; 3) atsakovės J. K. nurodoma sumokėta lėšų suma akivaizdžiai neatitinka mokėjimo įsipareigojimo pagal steigimo sutartį; 4) kreipimasis dėl paskolos į kredito uniją patvirtina, kad ieškovės MB „Valbusta“ vykdytų statybos darbų finansavimas steigėjų lėšomis nebuvo užtikrinamas.
17. Teisėjų kolegijos vertinimu, atsakovė J. K. pateiktais jos ir V. P. atliktus mokėjimus pagrindžiančiais įrodymais, vykdančiais kotedžų statybą, iš esmės įrodinėja aplinkybę, kad jie prisidėjo prie kotedžų statybos, tačiau šie įrodymai nepagrindžia, jog tarp šalių buvo sudarytas susitarimas pakeisti mažosios bendrijos steigimo sutartį, jos pareigą sumokėti piniginių įnašą pakeičiant statybos darbų apmokėjimu. Įvertinusi bylos įrodymų visumą, teisėjų kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad atsakovė J. K. nevykdė steigimo sutartimi prisiimto įsipareigojimo, dėl to yra pagrindas priteisti iš jos įsipareigotą įmokėti piniginių įnašą – 144 810 Eur.
18. Taip pat teisėjų kolegija nurodė, kad nėra pagrindo daryti išvadą, jog atsakovė J. K. savo prievolę ieškovei įvykdė įskaitymu, nes byloje nėra įrodymų, pagrindžiančių jos pareikšimą apie įskaitymą ([CK 6.131 straipsnio](#) 1 dalis).
19. Atsakovei J. K. neįrodžius, kad steigimo sutartis dėl jos pareigos sumokėti įnašą buvo modifikuota, taip pat konstatavus, jog nėra pagrindo

panaikinti atsakovų S. K. ir A. K. nuosavybės teisę į ginčo objektu tapusį turtą, teisėjų kolegija nusprendė, kad nėra reikšminga aplinkybė, iš kokių lėšų buvo statomi kotedžai.

20. Įvertinusi tai, kad atsakovo V. P. skolą ieškovei patvirtina bylos įrodymai (UAB „Aljanika“ specialistės išvada, mažosios bendrijos sąskaitos apyvarta laikotarpiu nuo 2014 m. rugpjūčio 26 d. iki 2015 m. gruodžio 19 d., 2014 m. liepos 1 d. ir 2014 m. rugpjūčio 4 d. įgaliojimai, išduoti atsakovui V. P.), teisėjų kolegija nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai ieškovei iš atsakovo V. P. priteisė 1759,98 Eur skolą.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

21. Kasaciniu skundu atsakovė J. K. prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2018 m. vasario 20 d. sprendimą ir Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. vasario 25 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškinį atmesti, o priešieškinį patenkinti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

21.1. Apelacinės instancijos teismas, nepatikrinęs, ar nėra pagrindo teismui *ex officio* pripažinti statybos rangos sutartį niekine ir apsimestine, nesivadovavo pirmą kartą šį ginčą nagrinėjant kasacine tvarka Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. rugsėjo 9 d. priimtoje nutartyje pateiktais išaiškinimais, todėl pažeidė [CK 1.87 straipsnio](#) 1 dalį ir [CPK 362](#) straipsnio 2 dalį. Byloje esančių įrodymų visuma patvirtina, kad ginčo pastatų (kotedžų) savininke turi būti ieškovė MB „Valbusta“, o statybos rangos sutartis yra apsimestinė, skirta jungtinės veiklos sutarčiai pridengti: tiek steigiant mažąją bendriją, tiek atliekant statybos darbus buvo siekiama bendrijos narių turtais įnašais ir gautos paskolos lėšomis bendrijos vardu pastatyti kotedžus ir juos pardavus gauti pelno; akivaizdu, kad nei atsakovė J. K., nei atsakovas V. P. negalėjo turėti tikslo savo lėšomis kitam asmeniui pastatyti pastatus net neatgaudami savo įdėtų investicijų; atsakovo S. K. pateiktame pasiūlyme dėl projekto plėtros nurodytas preliminarus gautinas pelnas, pastačius ir pardavus kotedžus, yra dalytinas tarp ginčo šalių; 2014 m. liepos 21 d. atlikto nekilnojamojo turto vertinimo techninėje užduotyje nurodyta, kad viso vertinamo turto (sklypo ir nebaigtų statyti pastatų) savininke yra ieškovė MB „Valbusta“, atsakovai S. K. ir A. K. rašte Vilniaus regiono kredito unijai nurodė, kad siekia perduoti žemės sklypą su statomais pastatais MB „Valbusta“, atsakovas V. P. 2014 m. rugpjūčio 19 d. pateikė prašymą VĮ Registrų centrui įregistruoti ginčo kotedžus ieškovės MB „Valbusta“ vardu; vienas iš kotedžų pirkėjų G. D. mokėjimą atliko ieškovei MB „Valbusta“.

21.2. Teismai, nenustatę pagrindų *ex officio* pripažinti statybos rangos sutartį niekine ir nesuteikdami galimybės atsakovei J. K. patikslinti priešieškinį, pareiškiant reikalavimą dėl statybos rangos sutarties pripažinimo negaliojančia, nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, kurioje išaiškinta, kad tuo atveju, jei susitarimas nėra akivaizdžiai negaliojantis, teismas turi suteikti galimybę ieškovui patikslinti ieškinį ir pareikšti reikalavimą dėl susitarimo pripažinimo niekiniu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-45-706/2017](#)); tokiu būdu apeliacinės instancijos teismas nesivadovavo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. rugsėjo 9 d. nutartyje pateiktais išaiškinimais, todėl pažeidė [CPK 362](#) straipsnio 2 dalį.

22.

Atsakovai A. K. ir S. K. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo jį atmesti; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

22.1. Apelacinės instancijos teismas išsamiai ištyrė bylos įrodymus, įvertino aplinkybes ir padarė pagrįstą išvadą, kad nėra jokio pagrindo statybos rangos sutartį pripažinti apsimestine (niekine). Atsakovė J. K. byloje neįrodė ir neįrodinėjo ginčo statybos rangos sutarties kaip apsimestinio sandorio požymių. Byloje esantys įrodymai patvirtina, kad MB „Valbusta“ steigėjai atsakovai J. K. ir S. K. iš anksto buvo sutarę ir rengėsi pasirašyti statybos rangos sutartį, nes 2013 m. rugsėjo 24 d. MB „Valbusta“ narių sprendimu atsakovė J. K. buvo įgaliojama pasirašyti statybos rangos sutartį su atsakovu S. K. ir kitą dieną (2013 m. rugsėjo 25 d.) šią sutartį pasirašė. Atsakovė J. K. suprato iš statybos rangos sutarties kylančias teises ir pareigas, be to jai, kaip MB „Valbusta“ steigėjai, t. y. verslininkei, taikomi atitinkami rūpestingumo, atidumo reikalavimai. Be to, bylos duomenimis patvirtinta, kad ieškovės MB „Valbusta“ tikslas – gauti pajamų iš rangos darbų atlikimo, nes mažosios bendrijos veiklos sritis yra statyba.

22.2. Atsakovė kasaciniame skunde nepagrįstai teigia, kad statybos rangos sutartis yra jungtinės veiklos sutartis. Susitarimas dėl jungtinės veiklos tarp atsakovų J. K. ir S. K. jau įtvirtintas MB „Valbusta“ 2013 m. rugsėjo 10 d. steigimo sutartimi, kuri atitinka [CK 6.969](#) straipsnio 1 dalies, [6.970](#) straipsnio 1 dalies, [6.971](#) straipsnio 1 dalies nuostatas.

23. Ieškovė MB „Valbusta“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo jį atmesti; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

23.1. Apelacinės instancijos teismas, pakartotinai nagrinėdamas bylą, įvertino teisinius ir faktinius bylos aspektus, rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. rugsėjo 5 d. nutartyje pateiktais išaiškinimais ir pagrįstai nusprendė, kad nėra pagrindo *ex officio* pripažinti niekine ginčo statybos rangos sutartį. Be to, atsižvelgiant į tai, kad statybos rangos sutarties turinys visiškai atitinka šalių elgesį, ketinimus, steigiant MB „Valbusta“, rangos sutartis yra visiškai įvykdyta, jos nėra pagrindo *ex officio* pripažinti niekine.

23.2. Kasaciniame skunde nepagrįstai teigiama, kad byloje nėra įrodymų, jog juridinio asmens naujai sukurtas nekilnojamasis turtas turėjo būti sukurtas asmeniškai atsakovui S. K. MB „Valbusta“ buvo įsteigta ne vienam investiciniam projektui įgyvendinti, o testinei komercinei ūkinei veiklai, statant gyvenamuosius kotedžus kituose sutuoktiniams atsakovams A. K. ir S. K. priklausančiuose žemės sklypuose Lietuvoje. MB „Valbusta“ steigimo tikslas buvo ne pastatyti nuosavo nekilnojamojo turto pardavimas, kaip teigia atsakovė J. K., bet statybos ranga, iš kurios gautas pelnas būtų dalijamas steigėjams. Abu MB „Valbusta“ steigėjai turėjo gauti pelno tik iš statybos verslo. Atsakovai A. K. ir S. K. į mažosios bendrijos kapitalą kaip turtinį įnašą įnešdavo žemės sklypus, šie buvo registruojami MB „Valbusta“ vardu, o vėliau – pelningai parduodami, todėl iš to juridinis asmuo gaudavo papildomų pajamų. Priešingai nei atsakovė J. K., MB „Valbusta“ steigėjas atsakovas S. K. tinkamai įvykdė steigimo sutarties įsipareigojimus, įnešdamas žemės sklypą į bendrijos kapitalą, taip pat dengė bendrijos įsiskolinimus statybinių medžiagų tiekėjams, mažosios bendrijos vardu iš kredito įstaigos ėmė paskolą statyboms užbaigti. Tuo tarpu neinvestavusi į bendriją atsakovė J. K. per savo sutuoktinį atsakovą V. P. iš statybos gavo neapmokestinamo pelno.

23.3. Priešingai nei nurodoma kasaciniame skunde, pasiūlymas dėl projekto plėtros yra ne atsakovo S. K., o atsakovo V. P. ranka surašyta pirminė oferta, kuri taip pat įrodo MB „Valbusta“ įsteigimo tikslą – statyti ant atsakovų A. K. ir S. K. turimų sklypų, pelną iš statybų tarp steigėjų dalijant perpus.

23.4. Ieškovė ne kartą procesiniuose dokumentuose nurodė, kad kasaciniame skunde nurodytas raštas Vilniaus regiono kredito unijai yra suklastotas. Šis raštas buvo pateiktas 2014 m. lapkričio 6 d. atsakovu V. P., nežinant atsakovams A. K. ir S. K. Tiek šiuo raštu, tiek 2014 m. rugpjūčio 19 d. prašymu VĮ Registrų centrui atsakovas V. P. neteisėtai siekė perimti ieškovės MB „Valbusta“ statomų pagal statybos rangos sutartį kotedžų nuosavybės teisę.

23.5. Antrą kartą nagrinėjant ginčą apeliacine tvarka, įvyko apie dešimt teismo posėdžių žodinio proceso tvarka, jų metu atsakovė J. K., atstovaujama advokato, turėjo galimybę patikslinti priešieškinį. Be to, atsakovė J. K. galėjo patikslinti priešieškinį dar iki Lietuvos

Aukščiausiojo Teismo 2019 m. rugsėjo 5 d. nutarties priėmimo, tačiau nepasinaudojo šia galimybe.

- 23.6. Kasaciniame skunde nurodytos aplinkybės grindžiamos tokiais įrodymais, kurie nelaikytini įrodinėjimo priemonėmis, t. y. juodraščiais, pokalbių įrašais, susirašinėjimu, kurių tapatumo neįmanoma nustatyti. Dėl to jų pagrįstai nevertino bylą nagrinėję teismai ([CPK 185](#) straipsnio 1 dalis).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo ribų

24. [CPK 362](#) straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kasacinio teismo nutartyje išdėstyti išaiškinimai yra privalomi teismui, iš naujo nagrinėjančiam bylą.
25. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje išaiškinta, kad kasacinio teismo nutartyje išdėstytų išaiškinimų teisinė galia pagal [CPK 362](#) straipsnio 2 dalį reiškia, jog bylą iš naujo nagrinėjantis žemesnės instancijos teismas turi atsižvelgti į kasacinio teismo nutartyje išdėstytus ginčo santykiams taikytinos teisės išaiškinimus, materialiosios ir (ar) proceso teisės normų prasmės atskleidimą. Tokie teismo išaiškinimai ir motyvai nereiškia, kad kasacinis teismas nurodo žemesnės instancijos teismui, kaip išspręsti bylą, tačiau, atsižvelgiant į [CPK 362](#) straipsnio 2 dalį, įpareigoja teismą teisingai išaiškinti ir taikyti ginčo santykius reglamentuojančias materialiosios teisės normas, jeigu būtina – dar kartą analizuoti bylos medžiagą, pakartotinai tirti ir vertinti bylos faktus. Pagal kasacinio teismo teisės išaiškinimus bylai teisingai išspręsti reikšmingų faktinių aplinkybių nustatymą ir jų teisinį įvertinimą atlieka tas pirmosios ar apeliacinės instancijos teismas, kuriam byla grąžinta nagrinėti iš naujo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-101-701/2016](#), 17 punktą; 2018 m. spalio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-366-701/2018](#), 38 punktą; ir kt.).
26. Kai iš naujo išnagrinėjus bylą apeliacinės instancijos teismo priimtas procesinis sprendimas apskundžiamas kasacine tvarka, bylos nagrinėjimo antro (pakartotinio) kasacinio proceso tvarka metu vertinama, ar žemesnės instancijos teismai išnagrinėjo bylą pagal kasacinio teismo suformuluotus teisės išaiškinimus ir nurodymus. Kai byla grąžinama siekiant, kad žemesnės instancijos teismas papildomai aiškintųsi, išnagrinėtų ir nustatytų tam tikras faktines aplinkybes, tai antrojo (pakartotinio) bylos nagrinėjimo kasacine tvarka metu Lietuvos Aukščiausiasis Teismas gali pateikti kitokius taikytinos teisės išaiškinimus tik tuo atveju, jeigu žemesnės instancijos teismas nustatė kitas faktines aplinkybes, reikšmingai besiskiriančias nuo aplinkybių, nustatytų iki bylos grąžinimo; arba jeigu, atsižvelgiant į konstitucinius teismų jurisprudencijos keitimo pagrindus (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarimas), yra teisinis pagrindas ir būtinumas keisti ankstesnę teismų praktiką tokios kategorijos bylose; arba jeigu nustatoma, kad pirmą kartą nagrinėdamas bylą kasacinis teismas nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos; arba jeigu kasacinio teismo praktika šiuo klausimu buvo pakeista iki antrojo (pakartotinio) bylos nagrinėjimo kasacine tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-128/2014; 2015 m. lapkričio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-518-706/2015; 2017 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-275-469/2017, 29 punktą; ir kt.).
27. Nagrinėjamu atveju ieškovė MB „Valbusta“ pareikštu ieškiniu prašė priteisti iš atsakovės J. K. 144 810 Eur piniginių įnašą, 10 860 Eur kompensuojamąsias palūkanas už neįvykdytą prievolę įnešti įnašą, 4839,03 Eur palūkanas, sumokėtas pagal paskolos sutartį, ir 635,91 Eur mokesčių, priteisti solidariai iš atsakovų J. K. ir V. P. 4635,41 Eur skolą, 310,23 Eur palūkanas ir 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistas sumas nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo. Bylos nagrinėjimo metu ieškovė atsisakė ieškinio reikalavimų dėl solidariosios J. K. ir atsakovo V. P. atsakomybės ir dėl 2180,43 Lt skolos priteisimo iš atsakovo V. P. bei 635,91 Eur mokesčių valstybei priteisimo iš atsakovės J. K..
28. Atsakovė byloje pareiškė priešieškinį atsakovams S. K. ir A. K., kuriuo prašė pripažinti ieškovei MB „Valbusta“ nuosavybės teises į pastatą, esantį (duomenys neskelbtini) ir nebaigtą statyti pastatą, kuriam adresas nesuteiktas (unikalus Nr. (duomenys neskelbtini)), bei panaikinti šių pastatų teisinę registraciją atsakovo S. K. vardu.
29. Vilniaus apygardos teismas 2018 m. vasario 20 d. sprendimu, nustatęs, kad atsakovė J. K. 2013 m. rugsėjo 10 d. MB „Valbusta“ steigimo sutartimi prisiimtos pareigos įnešti 500 000 Lt (144 810 Eur) piniginių įnašą neįvykdė, nusprendė tenkinti ieškovės reikalavimą į priteisti ieškovei iš atsakovės J. K. 144 810 Eur piniginių įnašą bei 5 proc. metines palūkanas nuo šios sumos; taip pat, nustatęs buhalterinėje apskaitoje nurodytą įsiskolinimą, ieškovei iš atsakovo V. P. priteisė 1759,98 Eur, priėmė ieškovės ieškinio reikalavimų dėl solidariosios atsakovų J. K. ir atsakovo V. P. atsakomybės, dėl 2180,43 Lt skolos priteisimo iš atsakovo V. P. ir dėl 635,91 Eur mokesčių valstybei iš atsakovės J. K. priteisimo atsakymą ir bylos dalį dėl šių reikalavimų nutraukė; kitą ieškovės ieškinio dalį atmetė; atsakovės J. K. priešieškinį atsakovams S. K. ir A. K. teismas atmetė.
30. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi ieškovės MB „Valbusta“ ir atsakovų J. K., V. P. apeliacinius skundus, 2019 m. kovo 6 d. nutartimi pakeitė Vilniaus apygardos teismo 2018 m. vasario 20 d. sprendimą ir atmetė ieškovės ieškinio reikalavimą dėl 144 810 Eur piniginių įnašo ir procesinių palūkanų iš atsakovės J. K. priteisimo, remdamasi tuo, kad ieškovė neįrodė, jog mažosios bendrijos steigėja atsakovė J. K. netinkamai vykdė (neįvykdė) savo, kaip mažosios bendrijos steigėjos, pareigą sumokėti piniginių įnašą. Kitą teismo sprendimo dalį kolegija paliko nepakeistą.
31. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, pirmą kartą nagrinėdamas bylą kasacine tvarka, 2019 m. rugsėjo 5 d. nutartimi (civilinės bylos [Nr. e3K-3-249-1075/2019](#)) panaikino apeliacinės instancijos teismo 2019 m. kovo 6 d. nutartį ir grąžino bylą apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Kasacinis teismas konstatavo, kad apeliacinės instancijos teismas, nusprendęs, jog ieškovė, o ne atsakovė J. K., turi įrodinėti reikalavimą dėl piniginių įnašo priteisimo paneigiančias aplinkybes, dėl šalių susitarimo keisti mažosios bendrijos steigimo sutarties sąlygą dėl piniginių įnašo sumokėjimo, netinkamai paskirstė įrodinėjimo pareigą, pažeidė įrodymų vertinimo taisykles. Taip pat kasacinis teismas pateikė išaiškinimus dėl teismo pareigos *ex officio* pripažinti sandomį niekinį, kai jo negaliojimas yra akivaizdus, ir pažymėjo, kad, iš naujo išnagrinėjus bylos dalį dėl bendrijos steigimo sutarties vykdymo ir pakeitimo, gali atsirasti pagrindas *ex officio* spręsti ir dėl statybos rangos sutarties negaliojimo.
32. Apeliacinės instancijos teismas, iš naujo išnagrinėjęs perduotą bylą apeliacine tvarka, paliko nepakeistą Vilniaus apygardos teismo 2018 m. vasario 20 d. sprendimą. Teismas, nustatęs, kad atsakovė J. K. neįrodė MB „Valbusta“ steigimo sutarties sąlygos keitimo, atsakovės pareigą sumokėti piniginių įnašą pakeičiant statybos darbų apmokėjimu, o 2013 m. rugsėjo 25 d. statybos rangos sutartis nėra akivaizdžiai niekinė, nes atitiko įstatymo ir statybos rangos sutarties reikalavimus, nusprendė, jog ieškovės reikalavimas priteisti iš atsakovės J. K. 144 810 Eur nesumokėto piniginių įnašo pagrįstas, o atsakovės J. K. priešieškinio reikalavimą dėl ginčo nekilnojamojo turto pripažinimo MB „Valbusta“

nuosavybe atmetė, be kita ko, remdamasis bylos įrodymais, sutiko su pirmosios instancijos teismo vertinimu dėl V. P. 1759,98 Eur skolos ieškovei.

33. Atsižvelgdama į tai, kad atsakovės J. K. kasacinio skundo pagrindą sudarantys argumentai susiję su apeliacinės instancijos teismo pareiga vadovautis kasacinio teismo, grąžinusio bylą pakartotinai nagrinėti apeliacine tvarka, pateiktais išaiškinimais, taip pat teismo pareiga suteikti ieškovui galimybę patikslinti ieškinį, būtent šių argumentų, apibrėžiančių kasacijos ribas, kontekste teisėjų kolegija pasisakys dėl skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties teisėtumo. Atsakovei kasaciniame skunde konkrečiais argumentais nekvestionuojant apeliacinės instancijos teismo išspręstos ginčo dalies dėl piniginių įnašų priteisimo iš atsakovės, šiuo aspektu teisėjų kolegija plačiau nepasisakys.

Dėl sandorio pripažinimo niekiniu teismo iniciatyva

34. Kasaciniame skunde atsakovė J. K. nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas nevertino, ar nėra pagrindo *ex officio* pripažinti statybos rangos sutartį niekine ir apsimestine, todėl nesivadovavo kasacinio teismo 2019 m. rugsėjo 9 d. nutartyje, priimtoje pirmą kartą bylą nagrinėjant kasacine tvarka, pateiktais nurodymais, pažeidė [CK 1.87 straipsnio](#) 1 dalį. Atsakovės teigimu, statybos rangos sutartis yra apsimestinė, skirta jungtinės veiklos sutarčiai pridengti, o bylos įrodymai patvirtina, kad ginčo pastatų (kotedžų) savininke turi būti ieškovė MB „Valbusta“. Teisėjų kolegija nesutinka su šia atsakovės pozicija.
35. [CK 1.78 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinta, kad sandoris laikomas niekiniu, jeigu jis, vadovaujantis įstatymais, negalioja, nepaisant to, yra ar ne teismo sprendimas pripažinti jį negaliojančiu. Šio straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad reikalavimą dėl niekinio sandorio teisinių pasekmių taikymo gali pareikšti bet kuris suinteresuotas asmuo. Niekinio sandorio teisines pasekmes ir niekinio sandorio faktą teismas konstatuoja *ex officio*.
36. Kasacinio teismo praktikoje taip pat yra išaiškinta, kad teismas turi teisę konstatuoti niekinio sandorio negaliojimo faktą ir taikyti padarinius net ir tada, kai dėl to nepareikštas savarankiškas reikalavimas ieškinyje, prašymas šalių procesiniuose dokumentuose ar pareikštas žodžiu; teismas, bylos nagrinėjimo metu nustatęs, kad konkretus sandoris, kuriuo remiasi viena iš bylos šalių, yra niekinis ar niekinė yra tam tikra jo dalis, *ex officio* konstatuoja niekinio sandorio faktą ir jo teisinius padarinius (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 29 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-34-313/2020](#) 41 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Tačiau savo iniciatyva, nesant ginčo šalies reikalavimo, teismas pripažįsta sandorį niekiniu ir taiko niekinio sandorio teisinius padarinius tik tada, kai nagrinėjant bylą pagrindas pripažinti sandorį niekiniu tampa akivaizdus. Tuo atveju, kai sandoris nėra akivaizdžiai niekinis, teismas intis nagrinėti ir spręsti proceso šalių ginčą dėl aplinkybių, suponuojančių kokio nors sandorio negaliojimą, bei tirti su tuo susijusius įrodymus gali tik esant šalies reikalavimui pripažinti tokį sandorį negaliojančiu, pareikštam ieškiniu ar priešieškiniu forma (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 8 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-191-916/2015). Jeigu teismas, nesant šalies ieškinio reikalavimo pripažinti sandorį ar aktą negaliojančiu, intųsi savo iniciatyva nagrinėti ir spręsti sandorio ar akto, kuris nėra akivaizdžiai niekinis, negaliojimo klausimą, tirti su tuo susijusius įrodymus, būtų pažeidžiami civilinio proceso dispozityvumo ir rungimosi principai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. birželio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-252/2009](#)).
37. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2019 m. rugsėjo 5 d. nutartyje nurodė, kad atsakovė J. K. statybos rangos sutarties kaip tariamojo sandorio neginčijo ir nereikšė reikalavimo dėl jo pripažinimo negaliojančiu, tačiau siekdama ieškovės MB „Valbusta“ nuosavybės teisių į ginčo nekilnojamąjį turtą pripažinimo kaip vienu iš argumentu rėmėsi rangos sutarties fiktyvumu. Kasacinio teismo nutartyje pažymėta, jog nagrinėjamoje byloje teismų nebuvo spręstas klausimas, ar yra pagrindas teismui *ex officio* pripažinti sudarytą statybos rangos sutartį niekine, nepaisant to, jog būtent ši sutartis buvo pagrindas atmesti atsakovės J. K. reikalavimą dėl nuosavybės teisės pripažinimo. Įvertinęs tai, kad apeliacinės instancijos teismas nespėdė klausimo dėl pagrindo teismui *ex officio* pripažinti sudarytą statybos rangos sutartį niekine, netyrė ir nevertino šios sutarties turinio, šalių elgesio, jų ketinimų ir šios sutarties vykdymo aplinkybių, kasacinis teismas nurodė, jog apeliacinės instancijos teismas, iš naujo išnagrinėjęs bylos dalį dėl mažosios bendrijos steigimo sutarties vykdymo ir pakeitimo, turėtų vertinti, ar yra pagrindas *ex officio* spręsti dėl statybos rangos sutarties negaliojimo.
38. Apeliacinės instancijos teismas, iš naujo išnagrinėję bylą, nustatė, kad atsakovai J. K. ir S. K. 2013 m. rugsėjo 10 d. pasirašė MB „Valbusta“ steigimo sutartį, kuria susitarė, jog atsakovas S. K. ne vėliau kaip iki 2014 m. kovo 31 d. įneš nepiniginį įnašą – žemės sklypą, esantį (duomenys neskelbtini), kurį abi šalys tarpusavio sutarimu įvertino 144 810 Eur (500 000 Lt), o atsakovė J. K. piniginį įnašą – 144 810 Eur (500 000 Lt) ne vėliau kaip iki 2014 m. kovo 31 d. perves į bendrijos banko sąskaitą. Ieškovė MB „Valbusta“, atstovaujama J. K., 2013 m. rugsėjo 25 d. statybos rangos sutartimi įsipareigojo užsakovui atsakovui S. K. savo jėgomis ir rizika pastatyti keturis vienbučius sublokuotus gyvenamuosius namus žemės sklype, kurį 2014 m. kovo 1 d. atsakovas S. K. perdavė ieškovei pagal MB „Valbusta“ steigimo sutartį (kaip įnašą), o atsakovas S. K. įsipareigojo ieškovei sumokėti už atliktus statybos darbus. Teismas vertino, kad ši statybos rangos sutartis neatitinka tariamojo sandorio požymių dėl šių byloje nustatytų reikšmingų aplinkybių: statybos rangos sutartis atitinka MB „Valbusta“ steigimo tikslą vykdyti kotedžų statybą, kurį nurodė ir pati atsakovė J. K.; ši sutartis jau yra įvykdyta, pastatūs kotedžai; ieškovė MB „Valbusta“ siekė gauti pelno iš įvykdytų statybos darbų pagal statybos rangos sutartį, nes, atsakovei J. K. neįnešus įnašo pagal mažosios bendrijos steigimo aktą, bendrija nurodytus darbus vykdė skolintomis lėšomis pagal 2014 m. rugsėjo 16 d. paskolos sutartį; MB „Valbusta“ tikslas buvo gauti pelną ne iš kotedžų pardavimo, bet iš jų statybos, be kita ko, tai patvirtina aplinkybė, jog statybos leidimas buvo išduotas po MB „Valbusta“ steigimo 2014 m. kovo 4 d. atsakovui S. K.; statybos rangos sutartį pasirašė, be kita ko, pati atsakovė J. K..
39. Iš apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo turinio matyti, kad teismas, atsižvelgdamas į kasacinio teismo 2019 m. rugsėjo 5 d. nutarties išaiškinimus, išanalizavo ir įvertino tiek ieškovės MB „Valbusta“ steigimo tikslą, tiek ginčo statybos rangos sutarties sudarymo aplinkybes, be kita ko, šios sutarties atitiktį mažosios bendrijos steigimo tikslui. Taigi, apeliacinės instancijos teismas, remdamasis nurodytų bylos aplinkybių visuma, nusprendė nesant pagrindo statybos rangos sutartį vertinti kaip akivaizdžiai negaliojančią. Atitinkamai, priešingai nei nurodoma kasaciniame skunde, apeliacinės instancijos teismas, nagrinėdamas atsakovės J. K. priešieškiniu reikalavimą pripažinti ieškovei nuosavybės teises į ginčo nekilnojamąjį turtą, įvertino šiam klausimui teisingai išspręsti aktualias aplinkybes dėl statybos rangos sutarties sudarymo ir, šiomis remdamasis, teisingai nusprendė nesant pagrindo šią sutartį teismui *ex officio* pripažinti negaliojančia. Nurodytus priežastis supponuoja, kad apeliacinės instancijos teismas vadovavosi privalomais kasacinio teismo, pirmą kartą nagrinėjant bylą kasacine tvarka, 2019 m. rugsėjo 5 d. nutartyje pateiktais išaiškinimais, todėl nepažeidė [CPK](#) 362 straipsnio 2 dalies nuostatų.
40. Atsakovės J. K. kasacinio skundo argumentų, kad ginčo statybos rangos sutartis apsimestinė ir pripažintina niekine, nes ja buvo siekiama pridengti jungtinės veiklos sutartį, kontekste teisėjų kolegija pažymi, jog, pagal [CK 1.87 straipsnio](#) 1 dalį, jeigu sandoris sudarytas kitam sandoriui pridengti, taikomos sandoriui, kurį šalys iš tikrųjų turėjo galvoje, taikytinos taisyklės.
41. Apsimestinio sandorio atveju dėl to paties dalyko sudaromi du susitarimai: išorinis, neatspindintis tikrųjų šalių ketinimų, ir kitas – atspindintis tikrąją šalių valią, tačiau neviešinamas (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 26 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-260/2013; 2016 m. sausio 21 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-18-469/2016 17 punktą; 2019 m. sausio 2 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-30-1075/2019 18 punktą). Nors tiek tariamasis, tiek apsimestinis sandoriai turi valios trūkumą, juos sudarant nėra atskleidžiami tikrieji šalių ketinimai ir neatsiranda šalių deklaruojamo sandorio teisinių padarinių, tačiau tariamojo sandorio atveju šalys apskritai neketina ir nesukuria jokių teisių ir pareigų pagal sudarytą sandorį, o apsimestinio sandorio atveju yra pridengiamas kitas sandoris (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-109-248/2018, 33 punktas).

42. Kai kyla ginčas dėl sandorio pripažinimo apsimiestiniu, teismas, vadovaudamasis sutarčių aiškinimo taisyklėmis, turi aiškintis tikruosius sandorio šalių ketinimus, tikslus, atsižvelgti į sandorio sudarymo aplinkybes, šalių tarpusavio santykius, kitas svarbias aplinkybes, kurios padėtų nustatyti, ar sandorį sudariusių šalių valia iš tikrųjų atitiko jų valios išorinę išraišką, ar buvo siekiama kitų tikslų, kurių sandorėje užfiksuota šalių valia neatitinka, o priešingai – juos pridengia (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. sausio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-26/2011). Šalių siekiamas sandorio tikslas, iš šio sandorio kylančios pasekmės parodo, kokią tikrąją sandorį šalys sudarė. Ne sandorio pavadinimas ir forma, o jo turinys lemia konkretaus sandorio rūšį ir tikrojo šalių sudaryto sandorio nustatymą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-18-469/2016](#), 19 punktą).
43. Rungimosi civiliniame procese principas ([CPK 12 straipsnis](#)) lemia tai, kad įrodinėjimo pareiga ir pagrindinis vaidmuo įrodinėjant tenka įrodinėjamų aplinkybių nustatymu suinteresuotoms šalims. Šalys turi įrodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis, kurių [CPK](#) nustatyta tvarka nereikia įrodinėti ([CPK 178 straipsnis](#)). Įrodinėjant sudaryto sandorio apsimiestinumą, reikia įrodyti, kad šalys iš tikrųjų siekė kito nei ginčijamame sandorėje nurodyto teisinio tikslo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 9 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-387-415/2015](#); 2015 m. lapkričio 6 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-583-421/2015](#)).
44. Pagal [CK 6.969 straipsnio](#) 1 dalį, jungtinės veiklos (partnerystės) sutartimi du ar daugiau asmenų (partnerių), kooperuodami savo turtą, darbą ar žinias, įsipareigoja veikti bendrai tam tikram, neprieštaraujančiam įstatymui tikslui arba tam tikrai veiklai. Šio straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, kad jungtinės veiklos (partnerystės) sutartis turi būti rašytinė, o įstatymu numatytais atvejais – notarinės formos. Jeigu sutarties formos reikalavimų nesilaikoma, sutartis tampa negaliojanti. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad teisinę jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties formą gali įgyti labai įvairūs civiliniai santykiai – bet kokio įstatymui neprieštaraujantys kelių asmenų tarpusavio įsipareigojimui kooperuojant turtą ar nematerialines vertybes užsinti bendra veikla ar siekti bendro tikslo. Esminiai jungtinės veiklos sutarties požymiai yra: kelių asmenų turtingų, intelektualinių ar darbinių išteklių (įnašų) kooperavimas; įsipareigojimas naudojant kooperuotus išteklius bendrai veikti; bendras dalyvių tikslas ir interesas – tam tikros veiklos plėtojimas ar tikslo siekimas (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 18 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-85-695/2017 26 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
45. Konstatavus nurodytus požymius, sutartis kvalifikuojama kaip jungtinės veiklos sutartis. Skiriamasis šios sutarties bruožas, leidžiantis ją atriboti nuo panašių sutartinių teisiųjų santykių, – tai bendri jungtinės veiklos sutarties dalyvių interesai ir bendras jų tikslas (sutarties dalykas). Jungtinės veiklos sutarties dalyvių tikslo bendrumas lemia jų tarpusavio teisių ir pareigų specifiką: nė vienas jungtinės veiklos dalyvis negali reikalauti naudoti tik sau pačiam, jungtinės veiklos partneriai dalijasi tiek gautą pelną, tiek nuostolius ir bendrai atsako pagal iš bendros veiklos kilusias prievolės ([CK 6.974–6.976 straipsniai](#)), nepasibaigus jungtinės veiklos sutarčiai dalyviai neturi teisinio pagrindo vienas iš kito reikalauti įnašų grąžinimo (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 14 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-45-701/2019 28 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
46. Taigi, atsakovė J. K., kasaciniame skunde teigdama, kad, steigiant MB „Valbusta“ ir atliekant statybos darbus, tikrieji susitarimai buvo ant atsakovo S. K. priklausiusio žemės sklypo, kurį atsakovas kaip įnašą perdavė mažajai bendrijai, bendrijos vardu pastatyti kotedžai ir juos pardavus gauti pelno, todėl statybos rangos sutarties tikslas buvo pridengti jungtinės veiklos sutartį, turėjo įrodyti aplinkybes, patvirtinančias šalių siekį susitarti dėl tokios bendros veiklos vykdymo, statant nekilnojamąjį turtą, kuris nuosavybės teise priklausytų būtent MB „Valbusta“, ir gaunant atlygį už šio turto pardavimą. Kadangi atsakovė J. K. nagrinėjamoje byloje reikalavimo pripažinti statybos rangos sutartį negaliojančia nereiškė, tam, kad teismui būtų pagrindas *ex officio* pripažinti statybos rangos sutartį niekiniu sandoriu pagal [CK 1.87 straipsnio](#) 1 dalį kaip apsimiestinį sandorį, atsakovė turėjo įrodyti akivaizdžias niekinį sandorį patvirtinančias aplinkybes.
47. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad byloje nenustatyta aplinkybių, teikiančių pagrindą daryti išvadą, kad statybos rangos sutartis yra (akivaizdžiai) niekinė, kad rangos sutartimi šalys siekė sudaryti jungtinės veiklos sutartį (žr. šios nutarties 38, 39 punktus). Kaip minėta, apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs 2013 m. rugsėjo 10 d. MB „Valbusta“ steigimo sutarties turinį, atsakovės J. K. paaiškinimus, tai, kad statybos leidimas atsakovo S. K. vardu gautas po mažosios bendrijos įsteigimo, nustatė, kad mažosios bendrijos steigimo tikslas buvo vykdyti kotedžų statybą ir gauti pelną ne iš kotedžų pardavimo, o iš statybos rangos darbų. Todėl ginčo statybos rangos sutartį apeliacinės instancijos teismas vertino kaip atitinkančią ieškovės MB „Valbusta“ steigimo tikslą. Be kita ko, byloje nėra ginčo, kad atsakovė J. K. mažosios bendrijos steigimo sutartyje nustatytą piniginių įnašų steigimo sutartyje nustatyta tvarka nesumokėjo, o apeliacinės instancijos teismo pripažinta, jog atsakovė J. K. neįrodė, kad steigimo sutarties sąlygą dėl pareigos sumokėti piniginių įnašų pakeitė ir ją įvykdė apmokėdama MB „Valbusta“ vykdytus statybos rangos darbus ([CPK 178 straipsnis](#)) (ir šios apeliacinės instancijos teismo nutarties dalies atsakovė kasaciniame skunde nekvestionuoja). Šios aplinkybės papildomai patvirtina atsakovės J. K. nurodomos pozicijos statybos rangos sutartį vertinti kaip ginčo šalių jungtinės veiklos sutartį nepagrįstumą.
48. Išdėstyti argumentai, teisėjų kolegijos vertinimu, nulemia, kad apeliacinės instancijos teismas, atsižvelgdamas į kasacinio teismo išaiškinimus, tinkamai taikė civilinės teisės normas, reglamentuojančias sandorių negaliojimo pagrindus, vertino su statybos rangos sutarties sudarymu susijusias aplinkybes, analizavo, ar ši sutartis atitinka ieškovės steigimo tikslą, taip pat nagrinėjo bei atitinkamai konstatavo, jog byloje nenustatyta akivaizdžių aplinkybių, teikiančių pagrindą statybos rangos sutartį pripažinti negaliojančia.

Dėl teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo ir teisės patikslinti ieškinį

49. Dispozityvumo principas, įtvirtintas [CPK 13](#) straipsnyje, reiškia, kad asmuo, manantis, jog jo teisės pažeistos, sprendžia, ar ginti pažeistą teisę ir kokią pažeistų teisių gynimo būdą pasirinkti, t. y. tik suinteresuotas asmuo sprendžia, ar kreiptis į teismą dėl pažeistų civilinių teisių gynimo, ir tik jis turi teisę pasirinkti pažeistų teisių gynimo būdą bei nustatyti bylos nagrinėjimo dalyką. Asmuo, nutaręs kreiptis į teismą pažeistai ar ginčijamai teisei ar įstatyme saugomam interesui apginti ([CPK 5](#) straipsnis), ieškinyje privalo nurodyti faktines aplinkybes, kuriomis įrodinėja pažeistą teisę, ir suformuluoti reikalavimą, kokias pažeistas teises ir koku būdu prašo apginti.
50. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad tinkamas teisės kreiptis į teismą įgyvendinimas visų pirma siejamas su ieškovo pareiga tiksliai suformuluoti ieškinio pagrindą ir dalyką, t. y. suformuluoti juos taip, kad būtų aišku, kokio materialiojo teisinio rezultato siekiama iškeltiant bylą, kokios faktinės aplinkybės nustatytinos nagrinėjant bylą. Tinkamas ieškinio dalyko (ir pagrindo) suformulavimas užtikrina tinkamą teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą, leidžia apibrėžti bylos teisinio nagrinėjimo ribas ir sudaro pagrindą įstatymo nustatytu ir ieškovo pasirinktu būdu išspręsti ginčą ir apginti pažeistas teises. Be to, tiksliai ir suprantamai suformuluotas ieškinio dalykas ir pagrindas ne tik leidžia teismui tinkamai pasirėmti bylos nagrinėjimui, bet yra reikšmingas ir atsakovo bei kitų dalyvaujančių byloje asmenų teisių įgyvendinimui, nes nuo ieškinio dalyko ir pagrindo formulavimo priklauso jų atsikirtimų ir ieškinį turinys, nustatytinoms aplinkybėms patvirtinti teiktini įrodymai. Ieškovui savo pareigos tinkamai neįvykdžius, ribojama atsakovo teisė gintis nuo jam pareikštų reikalavimų. Dėl to aiškus ieškinio dalyko suformulavimas ir faktinio pagrindo išdėstymas yra šalių lygiateisiškumo ir rungtyniškumo principų tinkamo įgyvendinimo prielaida (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-223-421/2019, 14 punktą).
51. Ieškovas, įgyvendindamas dispozityvumo principą, taip pat turi teisę pakeisti ieškinio pagrindą arba ieškinio dalyką, padidinti ar sumažinti ieškinio reikalavimus [CPK](#) nustatyta tvarka ([CPK 42](#) straipsnio 1 dalis). Remiantis [CPK 141 straipsnio](#) 1 dalimi, pakeisti ieškinio dalyką arba ieškinio pagrindą galima tik nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme iki nutarties skirti bylą nagrinėti teismo posėdyje priėmimo. Vėlesnis ieškinio dalyko ar ieškinio pagrindo keitimas įstatymo leidžiamas tik tais atvejais, kai tokio pakeitimo būtinumas iškilo vėliau arba jeigu yra

gautas priešingos šalies sutikimas, arba jeigu teismas mano, kad tai neužvilkins bylos nagrinėjimo. Tokiu teisiniu reglamentavimu siekiama garantuoti proceso koncentraciją ir ekonomiškumą, skatinti šalis rūpintis greitu bylos išnagrinėjimu ([CPK 7 straipsnis](#)), derinant tai su šalies teise veikti proceso eigą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-230-686/2017, 25 punktas; 2017 m. gruodžio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-429-701/2017, 32 punktas). Kasacinis teismas taip pat yra pabrėžęs, kad galimybės pakeisti ieškinio reikalavimą apeliacinės instancijos arba kasaciniame teisme įstatymas nepripažįsta, nes tai iš esmės pažeistų civilinės bylos nagrinėjimo instancinę tvarką paskirti ir esmę (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. vasario 15 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-38-690/2018 16 punktą).

52. Taigi, teismas negali keisti ieškinyje nurodytų teisių gynimo būdų, nes privalo užtikrinti proceso šalių lygiateisiškumą ([CPK 17 straipsnis](#)), išskyrus atvejus, kai reikia apginti viešąjį interesą ([CPK 49, 320, 353 straipsniai](#)). Proceso šalis, kuriai pareikštas ieškinyje, atsižvelgdama į ieškinyje suformuluotus reikalavimus ir juos pagrindžiančias aplinkybes, teikia atsikirtimus, gali pripažinti ieškinį visiškai arba iš dalies, pareikšti priešieškini. Dėl to ieškinyje suformuluotas reikalavimas lemia bylos proceso eigą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. lapkričio 12 d. nutartis Nr. 3K-3-472/2012).
53. Kasaciniame skunde atsakovė, be kita ko, nurodo, kad teismai, nesuteikdami atsakovei galimybės patikslinti priešieškini, pareiškiant reikalavimą dėl statybos rangos sutarties pripažinimo negaliojančia, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 28 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-45-706/2017 pateiktų išaiškinimų, kurie nurodyti ir kasacinio teismo 2019 m. rugsėjo 9 d. nutartyje, šią bylą pirmą kartą nagrinėjant kasacine tvarka. Teisėjų kolegija nesutinka su šiais atsakovės kasacinio skundo argumentais.
54. Primintina, kad kasacinis teismas 2019 m. rugsėjo 9 d. nutartimi atkreipė dėmesį, kad nors atsakovė J. K. kaip vieną iš argumentų ieškovės nuosavybės teisei į ginčo pastatus pagrįsti nurodė statybos rangos sutarties fiktyvumą, tačiau pačios statybos rangos sutarties kaip tariamojo sandorio neginčijo ir nereikšė reikalavimo jį pripažinti negaliojančiu. Atitinkamai šioje nutartyje kasacinis teismas konstatavo, kad, esant nenuginčytai statybos rangos sutarčiai, iš jos išplaukiančios šalių teisės ir pareigos yra teisėtos ir galiojančios. Remdamasis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 28 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-45-706/2017 pateiktais išaiškinimais dėl teismo pareigos *ex officio* pripažinti akivaizdžiai negaliojantį sandorį niekiniu, kai bylos šalis nėra pareikšusi reikalavimo dėl sandorio negaliojimo, kasacinis teismas pažymėjo, kad nors šiuo atveju atsakovė ir nepareikšė reikalavimo dėl statybos rangos sutarties pripažinimo negaliojančia, byloje apskritai nebuvo spęstas klausimas dėl pagrindo teismui *ex officio* pripažinti sudarytą statybos rangos sutartį niekine. Taigi, kasacinis teismas, nusprenddamas grąžinti bylą pakartotinai nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, akcentavo būtinybę įvertinti su statybos rangos sutarties sudarymu susijusias aplinkybes ir, atsižvelgiant į jas, spęsti dėl pagrindo teismui *ex officio* pasisakyti dėl šios sutarties fiktyvumo.
55. Taigi, byloje nustatyta, kad atsakovė J. K. priešieškinyje nepareikšė reikalavimo dėl statybos rangos sutarties pripažinimo negaliojančia, taip pat nepasinaudojo [CPK 42](#) straipsnio 1 dalyje nustatyta teise patikslinti priešieškini, pareiškiant reikalavimą dėl statybos rangos sutarties, kai byla buvo nagrinėjama pirmosios instancijos teisme. Be to, šiame kontekste nurodytina, kad, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. rugsėjo 9 d. nutartimi panaikinus apeliacinės instancijos teismo nutartį ir grąžinus bylą šiam teismui nagrinėti iš naujo, pakartotinai apeliacine tvarka byla nagrinėdamas apeliacinės instancijos teismas, siekdamas iširti ir įvertinti statybos rangos sutarties turinį, šalių elgesį, ketinimus ir šios sutarties vykdymo aplinkybes, taip pat kitas reikšmingas bylai aplinkybes, tiesiogiai išklausyti dalyvaujančių byloje asmenų paaiškinimus, 2019 m. spalio 1 d. nutartimi paskyrė bylą nagrinėti teismo posėdyje žodinio proceso tvarka 2019 m. spalio 22 d. Bylą nagrinėjant apeliacine tvarka iš viso įvyko penki teismo posėdžiai žodinio proceso tvarka – 2019 m. spalio 22 d., 2019 m. lapkričio 18 d., 2019 m. gruodžio 2 d., 2019 m. gruodžio 13 d. ir 2020 m. sausio 27 d., tačiau, kaip teisingai atkreipė dėmesį ir ieškovė, atsakovė J. K. per visą bylos nagrinėjimo pakartotinai apeliacinės instancijos teisme laikotarpį nepašė grąžinti bylą nagrinėti pirmosios instancijos teismui tam, kad galėtų tikslinti priešieškini. Atitinkamai, byloje nesant nustatytoms aplinkybėms, kad pati atsakovė J. K. [CPK](#) nustatyta tvarka būtų inicijavusi priešieškinio patikslinimo pateikimą ir kad bylą nagrinėję teismai būtų atsisakę jį priimti, nėra pagrindo daryti išvadą, jog atsakovei buvo apribota ir tokiu būdu pažeista jos teisė patikslinti priešieškini.
56. Taip pat vertintinas kaip nepagrįstas atsakovės argumentas, kad teismai nukrypo nuo pirmiau nurodytos kasacinio teismo 2017 m. vasario 28 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-45-706/2017. Teismų praktikoje nuosekliai nurodoma, kad teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapatos arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarimas; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-3-701/2020, 59 punktas).
57. Byloje, kurioje priimta aptariama kasacinio teismo 2017 m. vasario 28 d. nutartis, spęstas ginčas pagal transporto priemonių draudikų biuro reikalavimą solidariai priteisti iš transporto priemonės savininkės ir nuomotijos nukentėjusiajam išmokėtą draudimo išmoką. Nurodytoje nutartyje atsižvelgdamas į tai, kad draudikų biuras (ieškovas) tik po ieškinio pareiškimo, transporto priemonės savininkei pateikus atsiliepimą į ieškinį, sužinojo apie transporto priemonės savininkės ir nuomotijos papildomą susitarimą ir rašytiniu paaiškinimu pirmosios instancijos teisme išreiškė poziciją dėl tokio papildomo susitarimo fiktyvumo, teikė argumentus dėl tokio susitarimo pripažinimo tariamuoju sandoriu, kasacinis teismas visų pirma konstatavo, kad teismui tai neklaido *ex officio* vertinti, ar toks susitarimas nėra akivaizdžiai negaliojantis, taip pat pažymėjo, kad ieškovui turėjo būti suteikta galimybė patikslinti ieškinį ir pareikšti reikalavimą dėl susitarimo pripažinimo niekiniu, dėl to grąžino bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui.
58. Kaip minėta, nagrinėjamu atveju atsakovė nebuvo pareikšusi pozicijos dėl statybos rangos sutarties pripažinimo negaliojančia nei priešieškinyje, nei kitu procesiniu dokumentu bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, todėl Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, remdamasis kasacinio teismo 2017 m. vasario 28 d. nutarties išaiškinimu dėl teismo pareigos *ex officio* pasisakyti dėl akivaizdžiai negaliojančio sandorio, 2019 m. rugsėjo 5 d. nutartimi grąžino bylą nagrinėti apeliacinės instancijos teismui ir akcentavo apeliacinės instancijos teismo pareigą vertinti statybos rangos sutartį bei spęsti dėl teisinio pagrindo teismui *ex officio* pasisakyti dėl šios sutarties (ne)galiojimo. Šiuo atveju, kaip nurodyta pirmiau, apeliacinės instancijos teismas vertino ginčo statybos rangos sutarties sudarymo aplinkybes ir nusprendė, kad nėra pagrindo teismui *ex officio* pripažinti šią sutartį niekine (žr. šios nutarties 48 punktą).
59. Atsižvelgiant į tai, kad bylos nagrinėjimo ribas pirmosios instancijos teisme apibrėžia pareikšto ieškinio pagrindas ir dalykas ([CPK 135 straipsnio](#) 1 dalis, 265 straipsnio 2 dalis), o apeliacinės instancijos teisme – taip pat pateiktas apeliacinis skundas ([CPK 320 straipsnis](#)), išskyrus atvejus, kai įstatymas suteikia teismui teisę peržengti aptartas bylos nagrinėjimo ribas, nėra pagrindo sutikti su atsakovės J. K. argumentais dėl pažeistų proceso teisės normų, nesuteikiant galimybės atsakovei patikslinti priešieškini. Be kita ko, aptarti teisės tikslinti ieškinį įgyvendinimo teisinio reguliavimo aspektai ir kasacinio teismo praktikos išaiškinimai sudaro pagrindą vertinti, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą procesinį sprendimą, vadovavosi kasacinio teismo praktikos išaiškinimais.

Dėl bylos procesinės baigties

60. Apibendrindama teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėjęs apeliacinės instancijos teismas, remdamasis kasacinio teismo, nagrinėjusio bylą pirmą kartą kasacine tvarka, nurodymais, nepažeisdamas [CPK 362 straipsnio](#) 2 dalies, tinkamai ištyrė ir įvertino bylos aplinkybes dėl statybos rangos sutarties (ne)galiojimo bei padarė teisiskai pagrįstas išvadas, jog nėra pagrindo pripažinti ieškovės nuosavybės teisės į ginčo nekilnojamąjį turtą. Dėl šių priežasčių kasacinio skundo argumentais naikinti ar keisti priimtą apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą nėra teisinio pagrindo. Kasacinis skundas atmestinas, o apeliacinės instancijos teismo nutartis palikta nepakeista ([CPK 346](#) straipsnis, 359

straipsnio 1 dalies 1 punktą).

61. Dėl kitų kasacinio skundo, atsiliepimų į jį argumentų kaip teisiškai nereikšmingų šalių ginčui spręsti teisėjų kolegija nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

62. Iš bylą pralaimėjusios šalies priteisiamas šaliai, kurios naudai priimamas teismo sprendimas, jos turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas ([CPK 93 straipsnio](#) 1, 2 dalys, 98 straipsnio 1 dalis). Šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio ([CPK 98 straipsnio](#) 2 dalis). Dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Šių išlaidų atlyginimas negali būti priteisiamas, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.
63. Atmetus kasacinį skundą, atsakovei J. K. jos patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos ([CPK 93 straipsnio](#) 1 dalis, 98 straipsnio 1 dalis).
64. Ieškovė prašo priteisti 1200 Eur atstovavimo išlaidų, patirtų rengiant atsiliepimą į kasacinį skundą, atlyginimą, pateikė šias išlaidas patvirtinančius dokumentus. Prašoma priteisti sumą neviršiją Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu „Dėl Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio patvirtinimo“, (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7, 8.14 papunkčiuose nustatyto dydžio. Dėlto ieškovei iš atsakovės J. K. priteistina visa prašomų atlyginti patirtų bylinėjimosi išlaidų suma – 1200 Eur.
65. Atsakovai A. K. ir S. K. atsiliepime į kasacinį skundą prašė jų naudai priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, tačiau iki bylos nagrinėjimo iš esmės pabaigos šias išlaidas patvirtinančių įrodymų nepateikė, todėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo šiems atsakovams klausimas byloje nesprendinas.
66. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų atrankos kolegijos 2020 m. birželio 22 d. nutartimi atsakovei J. K. buvo atidėtas žyminio mokesčio sumokėjimas iki bylos išnagrinėjimo kasaciniame teisme. Bylą išnagrinėjus kasacine tvarka ir atmetus kasacinį skundą, iš atsakovės J. K. valstybės naudai priteistina 2892 Eur žyminio mokesčio ([CPK 84 straipsnis](#), 93 straipsnio 1 dalis).
67. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 1 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme patirta 15,20 Eur tokio pobūdžio bylinėjimosi išlaidų. Netenkinus atsakovės J. K. kasacinio skundo, šių išlaidų atlyginimas priteistinas iš atsakovės ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92, 96 straipsniai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. vasario 25 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti ieškovei mažajai bendrijai „Valbusta“ (j. a. k. 303138714) iš atsakovės J. K. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 1200 (vieną tūkstantį du šimtus) Eur kasaciniame teisme turėtų išlaidų advokato pagalbai atlyginimo.

Priteisti iš atsakovės J. K. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 2892 (du tūkstančius aštuonis šimtus devyniasdešimt du) Eur žyminio mokesčio, nurodytą sumą sumokant į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Priteisti valstybei iš atsakovės J. K. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 15,20 Eur (penkiolika Eur 20 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukaviniene

Virgilijus Grabinskas

Donatas Šernas